

Handlingsplan – rusomsorg

Vestby kommune 2013 - 2016

Vedtatt av Kommunestyret 13/12-2013

Innhold

1. Innledning.....	3
2. Beskrivelse og vurdering av rusmiddelsituasjonen i Vestby.	3
Vold i familien relatert til rus.....	5
Oversikt over noen av kriminalitetstypene.	6
3. Ruspolitiske mål og strategier	8
Nasjonale mål og strategier.....	8
Opptappingsplan for rusfeltet.	8
St.meld. nr.47 - Samhandlingsreformen.	8
«...og bedre skal det bli!»	9
Kommunens mål og strategier	9
4. Eksisterende tilbud – internt og eksternt.....	9
4.1. Interne tilbud.....	9
Jordmortjenesten	9
1Helsestasjonstjenesten, barn 0 – 5 år.	9
Familieveileder.	9
Skolehelsetjenesten 1. – 10.klasse	10
Barnevernspedagoger i skolen.....	10
Ungdomshelse, helsetilbudet ved Vestby videregående skole og HFU.	10
Ruskontrakt.	11
Kommunalt rusteam.....	11
«Huset»	12
Boligsosialt arbeid.	12
Psykkiskhelsetjenester - dobbeltdiagnoser.....	13
Allmenn forebyggende tiltak - RO-kultur i Vestby kommune.	14
Kultur- og bindestreksutfordringen.....	Feil! Bokmerke er ikke definert.
Kultur- og forebyggende arbeid.	
Eksempler på kulturell aktivitet.....	
RO-kultur og barn og ungdom.....	14
Ung til ung metodikken.	Feil! Bokmerke er ikke definert.
Aktiviteter og tilbud for og med barn og ungdom.	15
Kultur og nærmiljøarbeid.	15

Eksterne tilbud:	15
Akan- Arbeidslivets kompetansesenter for rus- og avhengighetsproblematikk	15
Institusjonsopphold.....	15
Lar- behandling (Legemiddelassistert rehabilitering)	16
Fiks (Follo Interkommunale Samarbeidsorgan)	16
Kriminalomsorg i frihet (KIF)	16
Tvangsplassering etter Lov om barneverntjenester § 4-24.....	16
Follo barnevernvakt.....	16
Follo akuttenhet (FAE).....	16
Barne- og ungdomspsykiatri poliklinikk (BUP).	16
Politiråd.	17
5. Regulering av alkohol tilgjengeligheten i kommunen.	17
Generelt om alkoholpolitikken.....	17
Salgs- og skjenkebevillinger i kommunen.	17
Salgsbevillinger	17
Skjenkebevillinger.....	17
Skjenkebevillinger for enkeltanledninger.....	18
Lokal forskrift om alkoholomsetningen m.m.	18
Mulige virkemidler i alkoholpolitikken.....	18
Kontrolltiltak.....	19
Sanksjoner	19
Alkoholavgiftene.....	20
6. Gjennomføring og oppfølging av den ruspolitiske handlingsplanen.....	20
Mål og tiltak:.....	20
Gjennomføring og oppfølging av handlingsplan for rusomsorg.	22
7. Vedlegg:.....	Feil! Bokmerke er ikke definert.
Forskrift om alkoholomsetningen m.m., Vestby kommune, Akershus	Feil! Bokmerke er ikke definert.

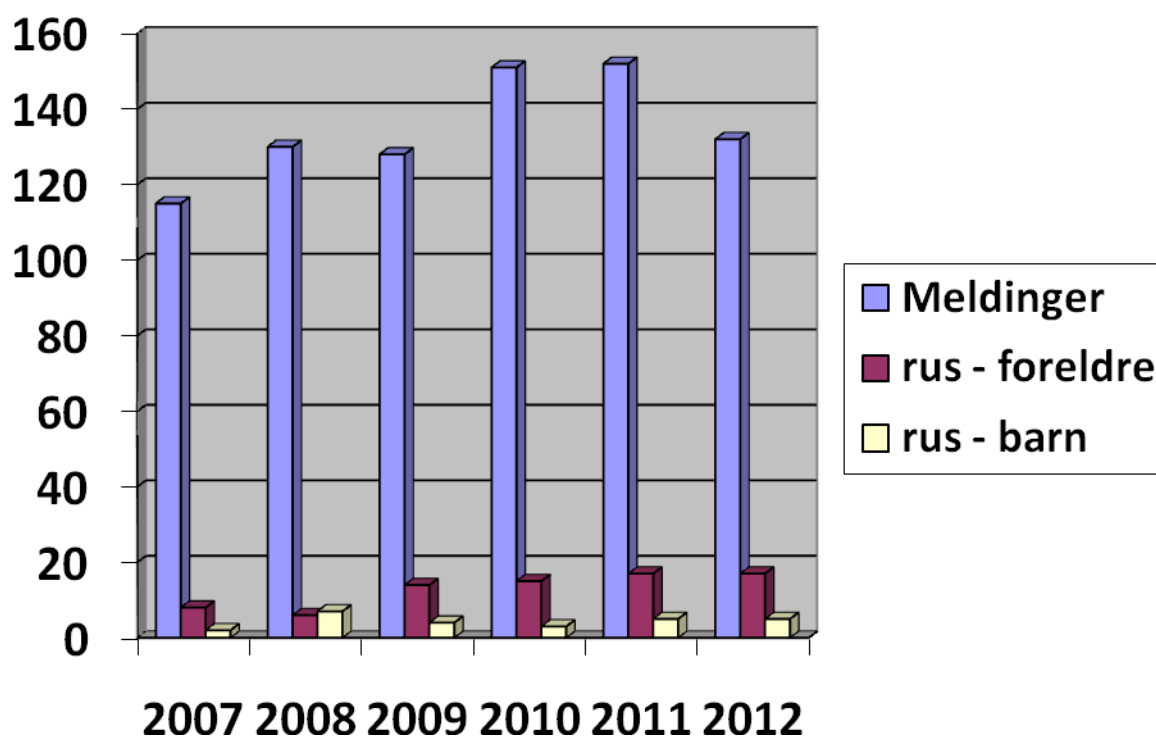
1. Innledning.

En handlingsplan for rusomsorgen i Vestby kommune skal være helhetlig.

Den skal vise hvordan rusomsorgen er i dag og hvordan den er tenkt fremover. Planen skal også vise konkrete tiltak i planperioden. Planen skal være utarbeidet med tanke på å favne hele befolkningen i kommunen, da rusproblematikkdirekte eller indirekte kan påvirke alle. Planen skal omfatte alle typer forebyggende tiltak, bevillingspolitikk, oppfølging av personer som ruser seg og rehabilitering av rusmiddelbrukere.

Kommunen har fra og med år 2005 fått øremerket tilskudd til styrking av arbeidet med rusmiddelmisbrukere i kommunen. Kommunen har hatt to personer ansatt på disse prosjektmidlene. Fra og med 2013 opphørte midlene. Kommunalt rusteam har siden 2008 bestått av 2 hele faste stillinger. Pr. januar 2013 har rusteamet 67 registrerte brukere som mottar oppfølging. Opprettelse av 2 nye stillinger i 2013 vil bidra til en kvalitativ forbedring av hjelpen som gis samt sikre kontinuitet.

2. Beskrivelse og vurdering av rusmiddelsituasjonen i Vestby.

Tabellen viser en oversikt over antall meldinger til barneverntjenesten i Vestby i perioden 2007-2012, og viser andel meldinger basert på bekymring for rus når det gjelder foreldre og ungdom.

Meldinger på ungdom når det gjelder rus er misbruk av alkohol, hasj, samt mistanke om rusmisbruk. De meldingene barneverntjenesten har mottatt for ungdom er i all hovedsak kommet fra politiet. Det er noen meldinger som kommer fra den nærmeste familie.

Meldinger på foreldre omhandler misbruk av alkohol, piller, hasj, marihuana, kokain og heroin. De fleste meldingene på barn som omhandler rusmisbruk hos foreldre kommer fra politiet og barnevernvakta. De har da blitt tilkalt i forbindelse med enkeltepisoder med husbråk og i noen saker vold i tillegg. Det er også saker som har blitt meldt med bakgrunn i bilkjøring i påvirket tilstand, og samværsforeldre som misbruker rus, og som i liten eller ingen grad har kontakt med barna sine.

Noen av sakene blir meldt fra helse, skole, barnehage, da samarbeidspartene får betroelser fra barn eller ser manglende oppfølging av barn som følge av rusmisbruk.

Barneverntjenesten arbeider i familier med svært ulik problematikk, som tabellen viser er andelen meldte barn til Vestby på grunn av rusmisbruk kun en av flere årsaker til at barneverntjenesten blir involvert.

Antall bekymringsamtaler om rus.

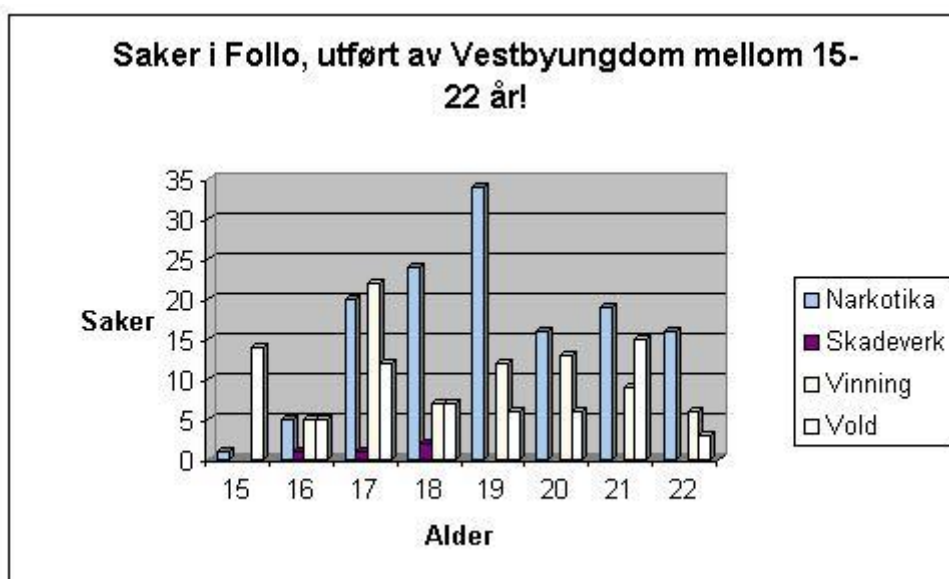
2010: 8 (Fra 01.9. 2010 i forbindelse med omorganiseringen av politidistriktet).

2011: 24

2012: 26 relatert til rus.

Saker i Follo, utført av Vestby ungdom mellom 15-22 år, pr 23.10.12

Aldersgruppe	15	16	17	18	19	20	21	22
Narkotika	1	5	20	24	34	16	19	16
Skadeverk		1	1	2				
Vinning		5	22	7	12	13	9	6
Vold	14	5	12	7	6	6	15	3

Denne tabellen viser antall saker i 2012. Det kan være enkeltungdommer som er anmeldt for flere forhold og da viser seg i statistikken på flere områder.

Ruskontrakt.

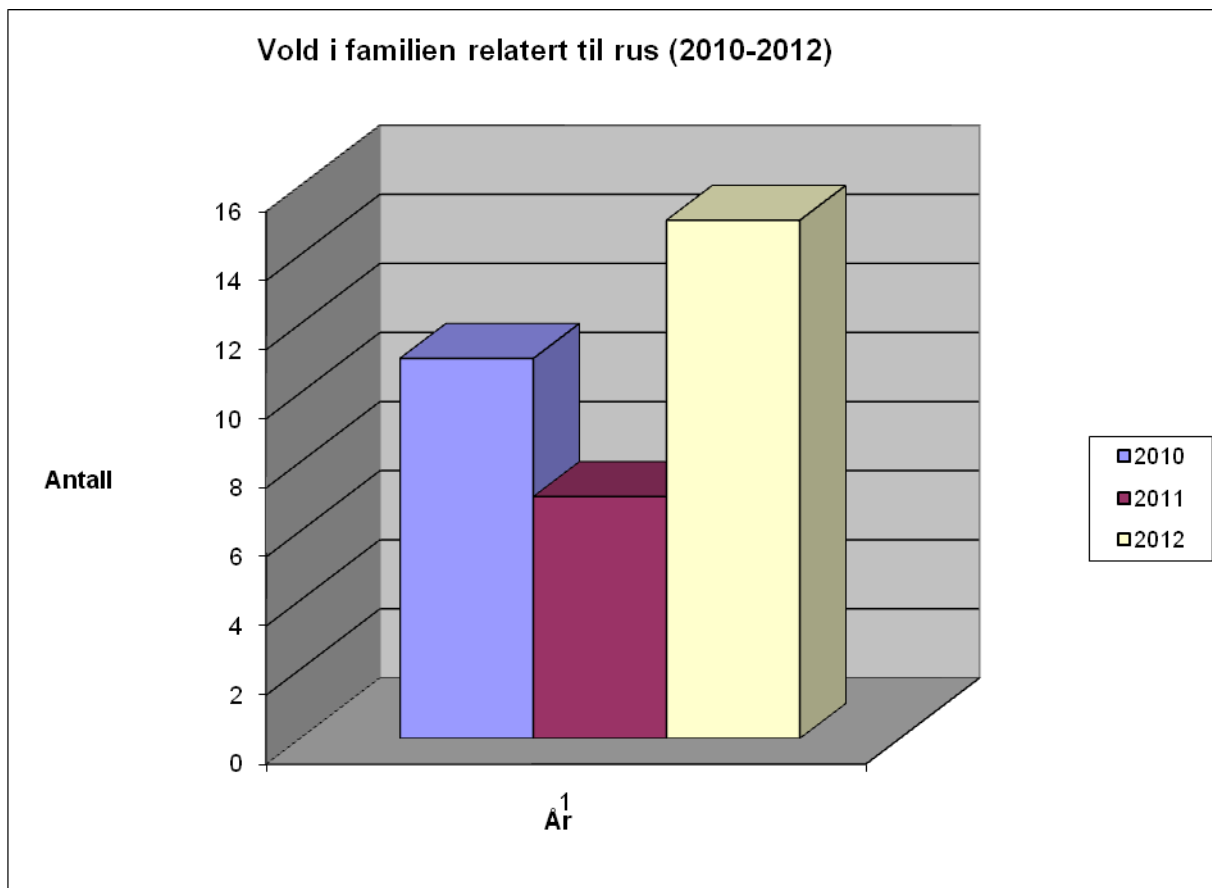
Fra perioden 2009-2012 har det vært 15 ungdommer på ruskontrakt. Det har vært ca. 4 nye ungdommer i året som får oppfølging. 3 ungdommer har testet positivt i perioden. De resterende 12 ungdommene har vist en positiv utvikling på skole, fritid og samspill med foreldre.

Ungdom med påtaleunntatelse som har ruskontrakt befinner seg i statistikken fra politiet på saker i Follo. Mens ungdom som har samtykket frivillig til ruskontrakt kommer fram i politiets antall når det gjelder bekymringssamtaler.

Noen av de samme ungdommene viser seg også i barneverntjenestens tall når det gjelder meldt bekymring for rus når det gjelder ungdom.

Vold i familien relatert til rus.

År	2010	2011	2012
Antall saker	11	7	15

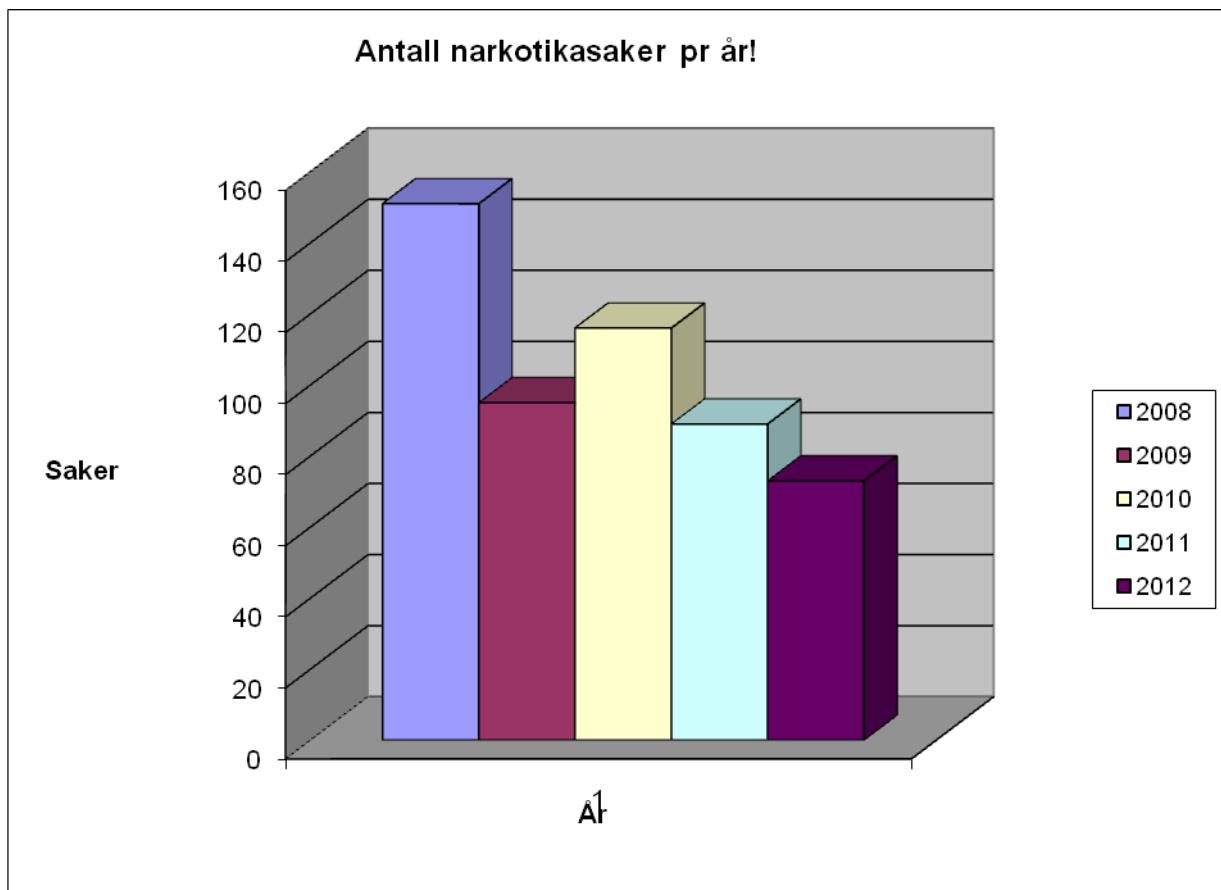

Oversikt over noen av kriminalitetstypene.

Narkotikasaker pr år:

År	2008	2009	2010	2011	2012
Saker	151	95	116	89	73

Kommentar: Statistikken under viser hvor mange narkotikasaker som er blitt opprettet av politiet, men det viser ikke en oversikt over hvor mye narkotika det er i kommunen.

Kommentarer: I Vestby kommune som for øvrig i landet, øker saker med vold i familien relatert til rusproblematikk. Antall narkotikasaker viser en jevn nedgang, likeledes skadeverk og vinningssaker. I politiets statistikk kan det forekomme at den samme ungdommen er registrert med både vold, vinning og skadeverk.

3. Ruspolitiske mål og strategier

Nasjonale mål og strategier.

Ruspolitisk handlingsplan 2013 – 2016 bygger på følgende nasjonale føringer med relevans for rusfeltet:

- Opptrappingsplan for rusfeltet
- Nasjonale mål og prioriterte områder for 2011 (IS/2011)
- St.meld nr.47 (2008-2009) Samhandlingsreformen
- Nasjonale strategi for kvalitetsforbedring i sosial- og helsetjenesten «...og bedre skal det bli!»)
- Veiledere, rundskriv og faglige retningslinjer.

Opptrappingsplan for rusfeltet.

Planen som koordineres av Helse- og omsorgsdepartementet omfatter hele rusområdet og inneholder tiltak inne forebygging, behandling, rehabilitering og oppfølging.

Opptrappingsplanen har 5 hovedmål:

1. Tydelig folkehelseperspektiv
2. Bedre kvalitet og økt kompetanse
3. Mer tilgjengelige tjenester og økt sosial inkludering
4. Mer forpliktet samhandling
5. Økt brukerinnflytelse og bedre ivaretagelse av barn og pårørende

Målet er at rusmiddelavhengige kan tilbys den hjelp, den behandling og rehabilitering de har behov for. Gjennom planperioden skal forebyggende arbeid styrkes, brukerne skal gis økt innflytelse og pårørende, herunder barn og søsken av rusmiddelavhengige, skal ivaretas bedre. Verdigrunnlaget i planen er at hele rusfeltet skal sees i sammenheng og forankres i regjeringens helhetlige politikk.

St.meld. nr.47 - Samhandlingsreformen.

Et overordnet mål er at kommunen forbereder og legger til rette for gjennomføring av samhandlingsreformen. For rusfeltet er det et mål å styrke samhandlingen internt i kommunen, med spesialisthelsetjenesten, frivillig sektor og andre aktører, for å gi helhetlige tjenester. Videre ber helsedirektoratet om at kommunen opprettholder og styrker kapasitet ut fra lokale forhold, og at psykisk helse- og rusarbeidet gjøres tydeligere, mer synlig og mer tilgjengelig. Kommunen bes om å tilrettelegge gode tilbud til personer med langvarige og sammensatte lidelser, og styrke arbeidet med individuell plan.

Prinsippet om helhetlig pasientforløp gjelder spesielt for personer med langvarige og sammensatte behov, herunder rusmiddelavhengige. Helhetlig pasientforløp indikerer at pasienter og brukere møter en helsetjeneste som er godt samordnet, preget av kontinuitet og med helhetlige behandlingsskjeder. Pasientforløpet skal også ivareta god behandlingskvalitet,

uansett hvem som har ansvaret for de enkelte deltjenestene, jfr. Lov om kommunal helse- og omsorgstjenester og Lov om folkehelsearbeid.

«...og bedre skal det bli!»

Nasjonal strategi for kvalitetsforbedring i sosial- og helsetjenesten for perioden 2005 – 2015 ligger til grunn for alt forbedringsarbeid, blant annet innenfor rustjenesten. I strategien defineres kvalitet som følger:

Kvalitet er å møte behovene til de som trenger tjenestene mest, til lavest mulige kostnader for organisasjon, inne de rammer og direktiver som er satt av myndighetene, på en helhetlig måte.

Kommunens mål og strategier

Vestby kommune har som mål å forbygge og/ eller bekjempe rusproblematikk (dvs.alkohol), vanedannende medikamenter og narkotiske stoffer. I de senere år er også spilleavhengighet tatt inn under denne gruppen).

Hovedmål: Redusere sosiale- og helsemessige skader av rusmiddelbruk.

4. Eksisterende tilbud – internt og eksternt.

4.1. Interne tilbud.

Helsefremmende og forebyggende rusarbeid foregår i de fleste deltjenester i helsestasjonen.

Jordmortjenesten

Jordmor kartlegger alkoholvaner i en av de første samtaler med alle gravide(i tråd med retningslinjer for svangerskapsomsorgen) og følger opp dette temaer der det er grunn for det. Det gis informasjon om skadevirkninger, råd og veiledning i forhold til livsstilsendring.

I tillegg følges gravide rusmisbrukere opp i tett samarbeid med NAV og andre samarbeidspartnere. Dette krever hyppigere konsultasjoner enn ordinært program i tillegg til flere møter med samarbeidspartnere i løpet av svangerskapet.

Helsestasjonstjenesten, barn 0 – 5 år.

Allerede på hjemmebesøket kartlegges familien alkoholvaner og informasjon om amming og alkohol gis, både muntlig og skriftlig. Helsesøster følger opp temaet i videre samtaler der det er grunn til bekymring.

På ettårskontrollen tas temaet på nytt, denne gangen med fokus på hvordan foreldrenes adferd i ruspåvirket tilstand kan påvirke barn. Igjen følger helsesøster opp temaet hvis det er grunn til bekymring, evt. henviser til samarbeidspartnere hvis behov for livsstilsendring.

Familieveileder.

Det tilbys samtale med familieveileder dersom familien opplever utfordringer i hverdagen. Tilbudet er for foreldre til barn 0-6 år og ungdom.

Skolehelsetjenesten 1. – 10.klasse

I skolestartsamtalen med eleven og foreldrene er alkohol/røyking tema, og igjen hvordan slike vaner kan påvirke barna. Her deles brosjyre om temaet ut, utgitt av bevisste.foreldre.no.

I tredjeklasse gruppesamtale og 8.klasse individuell samtale, har helsesøster fokus på trivsel og psykososiale forhold. Hvis det er mistanke om rusmisbruk i miljøet til eleven, følges dette opp.

I 9.klasse har helsesøster gruppeundervisning om temaene rus, prevensjon og kjønnssykdommer. Under temaet rus, nevnes tobakk, alkohol og hasj spesielt. Elevene får nøktern, kortfattet informasjon, og det legges opp til en diskusjon omkring problemstillinger for å få til refleksjon rundt disse temaene.

Mål i læreplanen 06 for ungdomsskolene i Vestby

- Gjøre greie for hvordan livsstil kan føre til sykdom og skader, og hvordan det kan forebygges.
- Gjøre greie for hvordan bruk av rusmidler kan føre til helseskader og drøfte hvordan den enkelte og samfunnet kan forebygge helseskadene.
- Drøfte verdivalg og aktuelle temaer i samfunnet lokalt og globalt.
- Analysere utviklingen av rusmiddelbruk og røyking i Norge og reflektere over holdninger til rusmiddel.

Ungdomshelseteamet på ungdomsskolen har faste møter på ungdomsskolene, seks ganger i året. Representanter er skolen, helse, kultur, politi, PPT og barnevern. Drøfting av ulike problemstillinger skolen opplever.

Barnevernspedagoger i skolen.

Stillingen er en hjelpetjeneste på skolens arena og er en dag i uka til stede på de ulike barneskolene i Vestby.

Arbeidet i skolen har følgende formål:

- Å drive forebyggende barnevern ved å fange opp problemer så tidlig som mulig.
- Å øke forståelsen mellom barnevernet som hjelpeinstans og samarbeidspartner for skole og hjem.
- Å alminneliggjøre barnevernets tilstedeværelse ovenfor barn, foreldre og skolens personale
- Å øke kunnskapen om hverandres arbeidsområder og arbeidsmåter.

Det er også i tråd med hovedmålet vårt om tidlig intervensjon. Stillingen har ført til en tilgjengelig tjeneste for barn, foreldre og skolens ansatte, hvor det gis veiledning og hjelp til samspill for å unngå skjevutvikling.

Ungdomshelse, helsetilbudet ved Vestby videregående skole og HFU.

Det gis årlig undervisning til russen, og også i andre klasser på forespørsel, om temaer som rusmidler, prevensjon og kjønnssykdommer Når det gjelder rusmidler, gis det kortfattet og

nøktern informasjon, og konkrete råd om hvordan man tar vare på hverandre i situasjoner hvor rusmidler benyttes.

Ungdommer som har rus som en del av sitt problembilde, følges opp individuelt. I noen tilfeller motiveres ungdommen til å inngå ruskontrakt.

Ruskontrakt.

Målgruppen for arbeidet er ungdom i alderen 13 til 18 år, som har et rusproblem. Målet er at ungdommen skal slutte med og ruse seg, og holder seg rusfri.

Vanligvis melder politiet fra om ungdom som bør tilbys ruskontrakt, et tilbud de har for å unngå påtale. Henvendelser kommer også fra foreldrene, skolene, barnevernet eller ungdommen selv. Det drøftes i teamet som jobber med ruskontrakt, hvorvidt dette skal tilbys eller ei.

Ungdommen og foreldrene inviteres til kontraktsmøte, der kontrakt og samtykkeerklæring til samarbeid med andre instanser blir underskrevet. I dette møtet deltar familieveileder og helsesøster/sykepleier som har videre samtaler med ungdommen og foreldrene.

Ungdommen starter opp med ukentlige samtaler og urintesting. Intervallet kan økes etter de første tre månedene. Tema i samtalene med ungdommen er livsstilsendring. Temaet i samtalene med foreldrene er hvordan de kan støtte ungdommen sin på en god måte i dette arbeidet. Kontrakten avsluttes etter 8 mnd. men ungdom kan forlenge denne hvis de ønsker.

Foreldrene forplikter seg til å motta veiledning hos familieveileder, og følges der opp etter behov.

Det evalueres i møter med rusteamet, (helsesøster og politi) foreldrene og ungdommen etter 3 og 8 måneder. Hvis ungdommen tester positivt, varsles politiet og foreldrene. Hvis ungdommen utvikler bekymringsfull atferd, innledes samarbeid med barnevernet.

I skolene er det ”kjentmenn”, ansatte som er spesielt interessert og skolert i dette arbeidet. De skal være en ressursperson for arbeidsstedet sitt, og har gjerne egne oppgaver i forbindelse med ungdom som har rusproblemer, eks. sosiallærer eller miljøarbeider. Helsesøster/sykepleier tilbyr veiledning til kjentmennene, både individuelt og som gruppe.

Kommunalt rusteam.

Rusteamet jobber etter Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester og Lov om sosiale tjenester i NAV. Rusteamet har som mål å gi råd og veiledning som kan forebygge og/eller gi bistand til mennesker som har utviklet rusavhengighet.

Målgruppen er personer over 18 år som står i risiko for eller allerede har utviklet en rusavhengighet. Det gis også råd og veiledning til pårørende, eventuelt på generelt grunnlag dersom bruker ikke har samtykket i fritak fra taushetsplikt. Bruker har som oftest en sammensatt problematikk i f.h.t. både rus og psykisk helse og det kreves grundig kartlegging for å få til en forståelse av problemområdene.

Henvising skjer ved at bruker selv, pårørende, skole eller andre instanser tar kontakt med rusteamet. Bruker innkalles til kartleggingssamtale som danner grunnlag for videre tiltak som eksempelvis kan være støttesamtaler, praktisk bistand (herunder boligsosialt arbeid), henvising til spesialisthelsetjeneste (poliklinikk/ døgnbehandling i institusjon/ avrusningsopphold), opprettelse eller deltagelse i ansvarsgrupper, tilbud om Individuell plan (IP) og samarbeid med andre instanser. Det legges vekt på helhetlig og systemisk arbeid.

Vestby kommune er knyttet til Akershus Universitetssykehus HF og har i den forbindelse nært samarbeid med Follo Ara (Afdeling Rus og Avhengighet). I tillegg til dette er det nært samarbeid med andre instanser i kommunen.

«Huset»

NAV-Vestby fikk i 2010 låne Huset av kommunen i Vestby. På dette huset arrangeres det kurs, Jobb og muligheter, i regi av Podium. Deltagerne på disse kursene trengte også praksis plasser. Det ble satt i gang opp-pussing av Huset, og sakte med sikkert ble rom for rom utbedret, og dette var den spede starten på Huset og Arbeidsgruppa.

Huset består i dag av tre grupper under et tak, Jobb og muligheter, produksjonsgruppe og en arbeidsgruppe. Målet er at dette skal være tre grupper som er «sømløse». Men det menes at hver deltager får et tilbud som er tilpasset hvert individs behov, uavhengig av gruppe og tid. Om man for eksempel har behov for to dager med kompetanseheving, to dager med arbeidstrening og en dag med produksjon, tilrettelegges dette.

Huset er bemannet av ansatte fra NAV og to fra Podium. Podium er en tiltaksarrangør innleid i regi av NAV Akershus. Arbeidsgruppen har en arbeidsleder som selv var deltager på det første Jobb og muligheter kurset. Vedkomne er der hver dag, og er en viktig del av «staben»

For å være deltager på Huset, må man meldes opp fra saksbehandler på NAV Vestby. En vurdering blir så gjort av de ansatte på Huset. Deretter blir det laget en plan for deltageren sammen med de aktuelle aktørene og deltageren selv.

Huset er et lavterskeltilbud som er ment for å gi mestring, bygge selvfølelse, gi rutiner, bygge nettverk og som hoved mål avklare i forhold til jobb/praksis. En av fordelene med tilbudet, er at man har tid til hver enkelt deltager, og man får gjort gode observasjoner ved den tette oppfølgingen. Dette er med på å gi gode resultater i forhold til det å komme ut i et ordinert arbeidsforhold.

Boligsosialt arbeid.

Bruker må selv fremsette søknad til NAV om behov for bistand og kan få hjelp til å fremsette søknad av veileder. Ved fremsatt søknad kalles det inn til kartleggingssamtale og en slik samtale skal skje innen 14 dager etter fremsatt søknad. Rusteamet behandler søknaden og tildeling av veileder skjer i ukentlige fagmøter. Det fattes et vedtak på praktisk bistand og det er vedtaket som danner grunnlaget for bistandens omfang. Et vedtak fattes for en periode på inntil ett år.

- Hjelp i hjemmet: Oppmuntring og motivering til å rydde, vaske og lage mat
- Kjørebistand til butikk, apotek, lege ol.
- Koordinerende tjenester: Etablering av ansvarsgruppe
- Samarbeid med andre instanser som: Lege, psykisk helse, spesialist helsetjenesten (DPS) og andre kommunale og tjenester
- Etablering i egen bolig: Privat, kommunal eller omsorgsbolig
- Kommunal eller omsorg bolig: Hjelp til søknadsprosess
- Samarbeid med Husbanken: Bistå brukeren til å søke startlån

I Handlingsplan - Rusomsorg 2008- 2013 står det at det vil være behov for satsning på boligtilbud for vanskeligstilte innbyggere. I Vestby kommunes boligsosiale plan fremkommer videre strategier for boliger til vanskeligstilte, som f.eks.personer med rusproblematikk og personer som aktivt ruser seg.

Psykiskhelsetjenester - dobbeltdiagnoser

Psykisk helsetjeneste har pr desember 2012 femten registrerte brukere med rusmiddelproblematikk som mottar tjenester ihht. lov om pasient- og brukerrettigheter. Enheten yter tjenester til brukere med psykiske lidelser hvorav enkelte også har et rusproblem. Hvorvidt de psykiske lidelsene lå til grunn for rusmiddelbruken eller bruken av rusmidler har vært utslagsgivende, varierer og kan være vanskelig å kartlegge. Henvisning til rehabiliteringsavdelingen skal være de psykiske vanskene bruker opplever og ikke rusproblematikken. Henvisningene til psykisk helse hvor rusbruk også er til stede, får vi som oftest fra kommunens rusteam på NAV. Et rusproblem alene vil falle utenfor rehabiliteringsavdelingens målgruppe.

Tjenester som ytes til brukere med rusproblematikk/ psykiske lidelser mottar tjenester på individuelt grunnlag og varierer i volum og innhold. Alle er over 18 år og bor i egen bolig, som oftest alene. De mest etterspurte tjenestene er følgende:

- Behandlings- og støttesamtaler
- Bo-veiledning med praktisk opplæring
- Gruppeaktiviteter
- Medisinhåndtering

Dobeltdiagnose pasienter er komplekse og ressurskrevende å behandle, mye som følge av manglende samhandling mellom helseforetakene på psykiatri/ rus.

Brukere med dobbeltdiagnoser faller ofte ut av spesialisthelsetjenestenes tilbud da de blir avvist under henvisning til at avrusning og rusbehandling må komme før oppfølging av de psykiske vanskene. Helseforetakene samordner ikke sine behandlingstilbud til personer med dobbeltdiagnoser slik at det blir en sammenhengende tiltakskjede uten lengre ventetid mellom rusbehandling og psykiatritjenester.

Vestby kommune deltar i interkommunalt samarbeid med DPS om ACT-team (Assertivecommunitytreatment) som skal ha en oppsøkende virksomhet for å sikre ikkebehandlingsmotiverte til å kartlegge behov og motta adekvate tjenester. Det er en

forutsetning at det foreligger alvorlige psykiske lidelser til grunn for å motta tjenester fra ACT. Så langt har terskelen for å få benyttet ACT vært høy og få brukere fra Vestby har fått vurdert hjelpebehovet av ACT.

Psykisk helsetjeneste og rusteamet på NAV har samarbeid på system- og individnivå.

Psykisk helsetjeneste disponerer 4 samlokaliserte leiligheter i Kvartsveien hvor det er døgnbaserte tjenester og 8 samlokaliserte leiligheter på Deør. Brukerne her mottar ambulante tjenester fra personalbasen i Kvartsveien. Hovedgruppen av tjenestemottakerne har dobbeltdiagnose psykiatri/rus.

Allmenn forebyggende tiltak - RO-kultur i Vestby kommune.

RO-kultur jobber ikke med direkteforebyggende arbeid innenfor en helsereelatert definisjon av begrepet. Det er riktignok ingen entydig definisjon av begrepet, men som oftest kretser nok tankene om tiltak som eksempelvis skal være rusforebyggende, konkret sykdomsforebyggende, eller om generelt helsefremmende arbeid. Men det er riktig å si at kulturell aktivitet og opplevelse i seg selv er forebyggende.

Det ertiltakenesom iverksettes som kan fremme opplevelse, læring, livskvalitet og mestring. Aktivitetene, tiltakene og områdene i seg selv kanderfor være forebyggende, men det er ikke et eget fokusområde å drive med forebyggende arbeid innenfor kultur og idrettsfeltet, rett og slett fordi kultur- og idrettsaktivitetene i seg selv erforebyggende, men da ikke innenfor en helsereelatert tilnærming.

I forhold til forebyggende arbeid og aktiviteter, finner vi gjerne de mest positive effektene i tiltak som virker ferdighetsutviklende og som fremmer sosial kompetanse. Slike tiltak bidrar blant annet til mer gjennomtenkte beslutninger, økt mestring av kriser og stress, mer effektiv problemløsning, bedre kommunikasjon i konflikter, mer positiv selvhevdelse og bedret selvtillit.

Det er et viktig aspekt som må komme klart og tydelig frem, nemlig tilretteleggingen Vestby kommune og RO-kultur gjør for at *andre* skal *tilby* aktiviteter.

Det er nærliggende å nevne idrettslag, friluftsansjasjoner og kulturorganisasjoner og de aktivitetene de tilbyr, og det tilbudet Vestby kommune og RO-kultur *gir*, ved å tilrettelegge og tilby arenaer for fysisk og kulturell utfoldelse.

RO-kultur og barn og ungdom.

RO-kultur arbeider aktivt med å implementere ”Ung til Ung” metodikken i det kulturelle arbeidet for og med barn og unge. For RO-kultur er det et mål gjennom de kulturelle aktivitetene å gi ansvar og muligheter for utvikling, læring og mestring gjennom å planlegge, produsere, tilrettelegge og arbeide med og for publikum og artister på de kulturelle aktivitetene.

Oppsummert blir derfor målsettingen med det kulturelle arbeidet for barn og unge å ta utgangspunkt i kulturens egenverd, for derigjennom å skape et miljø der alle har en følelse av å høre til, der de får muligheter til å lære seg nødvendige ferdigheter for å være aktive bidragsyttere, samt å bli verdsatt og anerkjent for sine bidrag.

Aktiviteter og tilbud for og med barn og ungdom.

Alle arrangement og tiltak for og med barn og unge er rusfrie. Primæraktivitetene er lokalisert innenfor en sonestruktur med hver sin nærmiljøkoordinator, som igjen har ansvar for sine respektive fritidssentre, og henholdsvis musikkbingen, Brevik Danseverksted og Brevik Rockeverksted. I tillegg kommer fellestiltak som Ungdommens kulturmønstring, Natt til 1. mai og Barne- og ungdomsfestival.

Det tradisjonelle klubbarbeidet har fokus på kulturelle aktiviteter og skal i tillegg være en lavterskel sosial- og kulturell arena. Innenfor denne strukturen skal kundene møte trygge og kompetente voksne, som med faglighet og engasjement tilbyr kontakt, kulturell utvikling, læring, mestring og engasjement. Arenaene er således i kraft av tilbudet som gis, forebyggende.

Kultur og nærmiljøarbeid.

Natt til 1. mai er et eksempel på hvordan en kulturell aktivitet er forebyggende da arenaene og aktivitetene som tilbys er rusfrie, og da på en dag som tradisjonelt er forbundet med ”festing”. I dette ligger det også aktivt nærmiljøarbeid da involvering av frivillige lag, organisasjoner og privatpersoner skaper en større bredde, lengre varighet og mer involvering på tvers av sosiokulturelle og sosioøkonomiske skillelinjer.

Utfordringene vil fremover bli å lage så attraktive tilbud at disse vil bli foretrukket fremfor ”vennetreff” der rus vil være en naturlig del av ”vennetreffet”. Det er en klar tendens at publikum i dag må ha noe mer og noe nytt hele tiden, og noe som er større enn det forrige. Dette er en interessant utvikling, men relativt normalt i den norske kultur- og opplevelsesutviklingen generelt.

RO-kultur jobber altså ikke med primærforebyggende tiltak innenfor en helse- og sosialrelatert definisjon. RO-kultur arbeider med kultur og samfunn og tilbyr muligheter, aktiviteter og opplevelser innenfor alle segmenter av samfunnet.

Det er aktivitetene i kraft av sin kulturelle egenverdi som er forebyggende.

Eksterne tilbud:

Akan- Arbeidslivets kompetansesenter for rus- og avhengighetsproblematikk

En ideell organisasjon som har som formål å forebygge rus- og avhengighetsproblemer i norsk arbeidsliv. Hver bedrift velger en Akan- kontakt som i samarbeid med bedriftens ledelse har fokus på og forebygge- og ved behov iverksette tiltak knyttet til arbeidsrelatert rusmiddelbruk og pengespill. Kommunen har som mål å ha et levende Akan- arbeid der fokus på dette gir tydelige og forutsigbare signaler knyttet til problemstillinger på dette området.

Institusjonsopphold

I de tilfellene hvor kommunale og polikliniske tiltak ikke er tilstrekkelig, skal sosialtjenesten medvirke til å skaffe plass i egnet behandlingstilstand. Sosialtjenesten i kommunen skal utrede og vurdere behov for innsøking i behandlingstilstander med driftsavtale.

Henvisningen sendes til Avdeling Rus og avhengighet (ARA) ved Aker universitetssykehus HF. Kommunen skal ha oppfølging og koordineringsansvar under og etter institusjonsoppholdet.

Lar- behandling (Legemiddelassistert rehabilitering)

Lar er substitusjonsbehandling for opiatavhengige. Pasientene blir behandlet med Metadon eller Buprenorfin, (Subuxone eller Subotex) i tillegg til at rehabiliterende tiltak skal iverksettes. Behandlingen redder liv i form av redusert antall overdoser- i tillegg til at det i stor grad gir økt livskvalitet for personer med opiatproblematikk.

Leger og ansatte i NAV med henvisningsmyndighet henviser til spesialisthelsetjenesten.

For å kunne bli tatt inn Lar skal flg. kriterier være oppfylt:

6. Skadelig bruk, dominert av opiater må sannsynliggjøres
7. Medikamentfrie tiltak skal være vurdert

Når Lar- behandling er innvilget, opprettes et samarbeid mellom bruker, henvisende instans, fastlege, spesialisthelsetjeneste og utleveringssted (som om oftest apotek). Foreskrivende lege har det medisinske ansvaret.

Fiks (Follo Interkommunale Samarbeidsorgan)

Interkommunal samarbeidsgruppe bestående av ruskonsulentene i Follokommunene og representanter fra spesialisthelsetjenesten (Follo Ara). Gruppen tar sikte på å drøfte rusfaglige spørsmål knyttet til både kommunalt arbeid og nasjonale planer/ føringer. Det sikrer også et godt samarbeid med spesialisthelsetjenesten som nær samarbeidsinstans.

Kriminalomsorg i frihet (KIF)

Samarbeid med Kriminalomsorgen forekommer. Vi bistår våre brukere å komme i kontakt med dem ved behov.

Tvangsplassering etter Lov om barneverntjenester § 4-24

Plassering og tilbakehold i institusjon uten eget samtykke for ungdom som har vist alvorlige atferdsvansker ved alvorlig eller gjentatt kriminalitet, vedvarende rusmisbruk eller på annen måte.

Follo barnevernvakt.

Barnevernvakten kan kontaktes ved behov for akutt hjelp på kveldstid og i helger når kommunens barnevernkontor er stengt. Follo Barnevernvakt er et interkommunalt samarbeidstiltak mellom de 7 Follo-kommunene Enebakk, Frogn, Nesodden, Oppegård, Ski, Vestby og Ås. Ski kommune er vertskommune og vekten er lokalisert ved Follo politikammer i Ski. Formålet med vekten er å ivareta barnevernoppdraget av akutt karakter på de tider av døgnet hvor kommunenes barnevern er stengt.

Follo akutenhet (FAE)

Et ambulerende team som bistår mennesker i en psykisk krise. Enheten skal arbeide løsningsorientert.

Barne- og ungdomspsykiatri poliklinikk (BUP).

Et tilbud i spesialisthelsetjenesten for barn og ungdom. Arbeidet er organisert som et poliklinisk tilbud innen psykisk helsevern for barn og unge. BUPs hovedoppgaver er å hjelpe barn fra 0-17 år og deres familier i form av utredning, behandling, rådgivning og

tilrettelegging knyttet til psykiske vansker, atferdsvansker og læringsvansker. Fastleger og barneverntjenesten i kommunen henviser til denne tjenesten som er plassert i Ski kommune.

Politiråd.

Vestby kommune etablerte politiråd i 2008. Samarbeidet mellom kommunen og politiet omfatter flere fagområder. Samarbeidet har en strategisk betydning og kan gi grunnlag for prioriteringer og beslutninger.

Kommunen og politi må sammen være enige om hvilke områder som skal prioriteres og hvem som skal gjøre hva på de ulike områdene. Medlemmene i politiråd er politiet, ordfører, rådmann og resultatområdeleder helse/barnevern.

5. Regulering av alkohol tilgjengeligheten i kommunen.

Generelt om alkoholpolitikken

All omsetning av alkoholholdig drikk med mer enn 2,5 volumprosent alkohol er underlagt bevillingsplikt. I hovedsak er bevillingsmyndigheten lagt til kommunene med enkelte unntak.

Bevillingspolitikken er således lagt til lokalt forvaltningsnivå ved kommunestyrene innenfor de alminnelige forvaltningsmessige rammer om likebehandling og forutberegnelighet for søkere og bevillingshavere. Bevillingssystemet er inndelt i to hovedtyper bevillinger: salgsbevillinger og skjenkebevillinger.

Skjenkebevillinger kan være alminnelige - d.v.s. skjenking kan foretas til en ubestemt krets av personer/gjester- eller være begrenset til bare å gjelde skjenking til deltakere i sluttet selskap. Videre kan skjenkebevillinger gis for en bestemt tidsperiode eller for en bestemt enkelt anledning.

Salgs- og skjenkebevillinger i kommunen.

Salgsbevillinger

Pr. januar 2013 er det innvilget syv salgsbevillinger i kommunen. Samtlige bevillinger er gitt til forretninger som selger dagligvarer. Salgsstedene er lokalisert slik:

Sted:	Vestby	Son
Antall:	4	3

Et salgssted i Hølen la ned driften fra 01.01.2013. Det er innvilget én salgsbevilling til Vinmonopolet – beliggende i Vestby sentrum.

Skjenkebevillinger

Pr. januar 2013 er det innvilget 13 skjenkebevillinger i kommunen. Samtlige bevillinger er alminnelige. Skjenkestedene er lokalisert slik:

Sted:	Vestby	Son	Hølen	Hvitsten
Antall:	3	8	1	1

Skjenkestedene har med ett unntak bevilling for all alkoholholdig drikk.

Skjenkebevillinger for enkeltanledninger

Søknader om skjenkebevillinger for en begrenset tidsperiode eller for en enkelt anledning behandles fortløpende i løpet av det enkelte år. I 2012 ble det gitt 23 bevillinger hvorav 15 var alminnelige og 8 begrenset og gitt som såkalt ambulerende bevilling. I 2011 var tallene henholdsvis 12 og 13. Typer arrangementer er f. eks. sammenkomster i lag og foreninger og private selskaper hvor det ytes vederlag for den alkoholholdige drikken.

Lokal forskrift om alkoholomsetningen m.m.

Kommunestyret reviderte i 2007 en lokal forskrift hjemlet i alkoholloven.

Forskriften lyder: Forskrift om alkoholomsetningen m.m., Vestby kommune, Akershus.

Fastsatt av kommunestyret i Vestby 30.april 2007 med hjemmel i lov av 2.juni 1989 nr.27 om omsetning av alkoholholdig drikk m.v. (alkoholloven) samt lov av 13.juni 1997 nr. 55 om serveringsvirksomhet (serveringsloven). Se vedlegg.

Mulige virkemidler i alkoholpolitikken

De mest effektive virkemidlene for å få redusert konsumet og dermed skadevirkningene av eventuelt misbruk, er tiltak som begrenser tilgjengeligheten til alkoholholdig drikk og prisfastsettingen av de ulike typer alkoholholdig drikk.

Hvilke virkemidler som bør tas i bruk, hviler dermed på en avveining av hensynet til sosiale- og helsemessige konsekvenser av alkohol målt opp mot nærings-, handels- og konsumentinteresser. De sosial- og helsepolitiske hensynene har vært vektlagt i betydelig grad i Norge. Virkemidler forankret i slike hensyn må sies å være under et ikke ubetydelig press.

På lokalt nivå er det neppe tvil om at ulike alkoholpolitiske tiltak har begrenset effekt og betydning. Lokale tiltak bør slik sett støtte opp om de nasjonale målsettingene og være konkrete, synlige og lett gjennomførbare.

Tradisjonelt har begrensinger i antall bevillinger vært et virkemiddel i alkoholpolitikken lokalt. Innenfor et bevillingssystem fordrer alminnelige forvaltningsrettslige prinsipper at ulike søkere behandles tilnærmet likt. For å kunne gjennomføre begrensninger i antall bevillinger på en forvaltningsmessig korrekt måte, er et egnet virkemiddel å sette et absolutt tak på antall bevillinger. For kommuner som har nyttet dette virkemiddelet, fastsettes det øvre antall bevillinger, som kan innvilges, for hver bevillingsperiode.

Med de reiseavstander kommunens innbyggere har til nabokommuner og vår kommunes nærhet til EU-området, er begrensninger i antall bevillinger neppe et virkemiddel med signifikans for alkoholkonsumet i kommunen.

Tilgjengelighet kan også begrenses ved å korte ned salgs- og skjenketiden. Dette vil kunne få visse næringspolitiske effekter ved at publikum i større utstrekning enn i dag søker seg ut av kommunen. Det er tvilsomt om totalt konsum vil reduseres ved et slikt stedlig tiltak.

Kontrolltiltak

Gjeldende lokale forskrift om alkoholomsetningen i kommunen vektlegger kontrolltiltak ovenfor bevillingshavere som et virkemiddel. Som kjent, pålegger alkoholloven kommunene å føre kontroll med hvordan bevilningene utøves. Nærmere om innholdet av kommunenes kontroll er fastsatt i generell forskrift med hjemmel i alkoholloven.

Gjeldende nasjonale forskrift fastsetter at det skal utføres minst én kontroll med hver bevilning pr. år. Samlet skal kommunen gjennomføre tre ganger så mange kontroller som det er gitt bevilninger. Gjeldende forskrift gir rom for fleksibilitet.

Som et signal til bevillingshavere og publikum kan steder som spesielt retter seg mot yngre gjester, gjøres til gjenstand for hyppigere kontroller enn andre skjenkesteder. Tilsvarende kan spesielle arrangementer med ungdom som særlig målgruppe undergis spesiell oppmerksomhet i kontrollsammenheng.

Rapporter fra alkoholbevillingskontrollene og regnskap over hvordan inntektene fra alkoholavgiftene er disponert oversendes Helse- og omsorgsutvalget en gang pr. år.

Rapporterte avvik i forhold til alkoholloven og alkohollovens forskrifter de fire siste årene:

	2009	2010	2011	2012
Salgsbevilninger	9	9	4	1
Skjenkebevilninger	7	7	5	3

De fleste avvikene var mindre avvik som ulovlig reklame og manglende alkoholfri vin ved skjenkesteder, og manglende informasjon om legitimasjonsplikt, alder og salgstider ved salgssteder. Ved avvik blir bevillingshaverne tilskrevet og bedt om en uttalelse. Ingen avvik var så alvorlige at det var grunnlag for å irettesette bevillingshaveren.

Sanksjoner

Gjeldende lokale forskrift om alkoholomsetning vektlegger sanksjoner ved brudd på bestemmelsene i alkoholloven.

Ved brudd på bestemmelser som kan føre til tap av rettighet eller straff er kravene til saksbehandling og bevis strenge. Det er videre et alminnelig prinsipp om forholdsmessighet mellom graden av overtredelse og innholdet av reaksjonen på overtredelsen.

Det er derfor verken mulig eller tilrådelig å fastsette som »et program» at enkelte typer overtredelse av bestemmelsene skal føre til for eksempel inndragning av bevilningen.

Det nærmeste en kan komme »en programerklæring» i forhold til en forhåndsannonsering av sanksjon, er trolig at grove brudd på alkohollovgevingen fører normalt til inndragning av bevillingen i kortere eller lenger tid.

Alkoholavgiftene

Bevillingssystemet genererer inntekter fra alkoholavgiftene som er knyttet til mengden omsatt alkohol. I tillegg mottas mindre beløp i saksbehandlingsgebyrer knyttet til gitte bevillinger for enkeltanledninger.

Alkoholavgiftene skal først og fremst dekke kommunenes utgifter til kontroll med bevillingene. Derneft forutsettes midlene nytt til rusforebyggende tiltak. De siste årene har alkoholavgiftene gitt et overskudd. Overskuddet overføres til et fond øremerket for rusforebyggende tiltak. Fondet var pr. 01.01.13 på kr 202.975.

Ifølge tidligere vedtatte handlingsplan for rusomsorg så overføres det i støtte til rusforebyggende arbeid årlig kr 15.000 til hver av ungdomsskolene og kr 25.000 til natt til 1. mai arrangementet. Det kan søkes om ytterligere midler fra fondet. I den utstrekning inntektene blir større og/eller utgiftene til kontroll blir lavere, vil det gi grunnlag for støtte til andre rusfrie arrangementer.

6. Gjennomføring og oppfølging av den ruspolitiske handlingsplanen

Mål og tiltak:

Tiltak Nav	Kommentar/effekt	Kostnad	Tidsplan	Gjennomførende Enhet
Lyse ut og tilsette i ledige stillinger som bo- og miljøarbeider/ ruskonsulent	<ul style="list-style-type: none"> • Styrke rustjenesten • Håndtere økt brukermasse • Satse på forebyggende arbeid • Økt samarbeid med relevante instanser i kommunen • Sikre tettere oppfølging av brukere, samt mer tilgjengelig tjeneste 	Lagt inn i budsjett for 2013	Innen juni 2013	NAV-leder
Styrke samhandling internt i kommunen ved å utvikle gode samarbeidsrutiner og møtevirksomhet.	<ul style="list-style-type: none"> • Utvikle skriftlige samarbeidsrutiner med psykisk helse, helsestasjonen, barnevernet og legene • Iverksette faste samarbeidsmøter 	Ingen økonomiske kostnader	2014	Fagansvarlig rusteamet (koordineringsansvar) Fagansvarlig psykisk helse Barnevern Helsestasjon
Økt synlighet og tilgjengelighet for befolkningen	<ul style="list-style-type: none"> • Utvikle brosjyre/flyer og gjøre denne tilgjengelig på NAV, servicetorg, skole, legekantor og helsestasjonen • Stille seg til rådighet i 		2014-2016	Fagansvarlig rusteamet

	undervisningssammenheng for samarbeidspartnere ved behov.			
Implementering av felles kartleggingsverktøy i samarbeid med psykisk helse	<ul style="list-style-type: none"> Gjennomføre opplæring i brukerplan Sikre god kartlegging etter felles metodikk, samt bedre oppfølging av brukere. 	Ingen økonomisk kostnad	2013- 2014	Ansatte i rusteamet Psykisk helse
Gjennomføre brukerundersøkelse i 2014 i samarbeid med psykisk helse	<ul style="list-style-type: none"> Forbedre rusteam Forbedre psykisk helsetjeneste til brukere med sammensatt problematikk 	Ingen økonomisk kostnad	2014	Fagansvarlig i rusteamet Fagansvarlig psykisk helse
Nedsette tverrfaglig prosjektgruppe for å utrede nytten av et kommunalt familieteam	<ul style="list-style-type: none"> Arbeide forebyggende med familier med hensyn til rus/psykiatri Forebyggende rus og psykisk helsearbeid med barn og unge i belastede familier 		2014-2015	Fagleder rus Fagleder psykisk helse Ungdomshelsestasjonen
Utrede behov for psykolog	<ul style="list-style-type: none"> Imøtekomme samhandlingsreformen og nasjonale føringer om styrking av faglighet i tjenesten Kartlegging og samtaler med brukere Veiledningsgrupper 	?	2014-2015	Fagleder rus Fagleder psykisk helse
Tiltak Helse og barnevern	Kommentar/effekt	Kostnad	Tidsplan	Gjennomførende Enhet
Implementere arbeidet med ungdom og ruskontrakt som en del av ordinær tjeneste	<ul style="list-style-type: none"> Øke kompetansen på arbeidet med rus på flere ansatte 	Ingen økonomiske kostnader	2013	Helsestasjonen
Utvidelse av forebyggende tilbud i kommunen for barnefamilier	<ul style="list-style-type: none"> Veileder i familier med samspillproblematikk og andre utfordringer 	Øremerkede midler fra staten til barneverntjenesten	2013	Barneverntjenesten
Tiltak RO-kultur	Kommentar/effekt	Kostnad	Tidsplan	Gjennomførende Enhet
Opprettholde og utvikle eksisterende kulturtiltak for og med ungdom.	<ul style="list-style-type: none"> Trygge og imøtekommende ansatte. Sosial- og kulturell arena. Arenaer for læring, mestring 	Utgiftene er dekket i driftsbudsjettet.	Kontinuerlig	Nærmiljøkoordinatorene

	og opplevelse.			
--	----------------	--	--	--

Gjennomføring og oppfølging av handlingsplan for rusomsorg.

Kommunens virkelighet er i stadig forandring. Vestby kommune er en kommune i vekst og utvikling. Nye problemfelt kan dukke opp og det vil være jevnlig behov for rullering av planen slik at ny kunnskap innarbeides. Handlingsplan - rusomsorg bør behandles i hver kommunestyreperiode. Planen bør sees på i sammenheng med Vestby kommunes årlige budsjett og handlingsprogram.